

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

***PROGRAM RADA I PLAN DONOŠENJA
CRNOGORSKIH STANDARDA ZA 2020. GODINU***

Podgorica, jul 2019. godine

Sadržaj:

<i>Pravni osnov za izradu dokumenta .....</i>	<i>3</i>
<i>1. Značaj i ciljevi standardizacije .....</i>	<i>4</i>
<i>2. Program rada i plan donošenja crnogorskih standarda za 2020. godinu .....</i>	<i>4</i>
<i>2.1. Uopšteno .....</i>	<i>4</i>
<i>2.2. Program rada .....</i>	<i>5</i>
<i>2.2.1. Poslovi standardizacije, prodaje i promocije standarda .....</i>	<i>5</i>
<i>2.2.2. Informacioni sistem i pružanje informacija .....</i>	<i>6</i>
<i>2.2.3. Razvoj ljudskih resursa .....</i>	<i>6</i>
<i>2.2.4. Međunarodna saradnja .....</i>	<i>6</i>
<i>2.2.5. Poslovi podrške državnoj upravi .....</i>	<i>7</i>
<i>2.2.6. Saradnja sa drugim institucijama .....</i>	<i>7</i>
<i>2.2.7. Projekti tehničke pomoći .....</i>	<i>7</i>
<i>2.3. Plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata .....</i>	<i>8</i>

PRAVNI OSNOV ZA IZRADU DOKUMENTA

Pravni osnov za donošenje Programa rada i plana donošenja crnogorskih standarda za 2020. godinu sadržan je u odredbi člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o standardizaciji (Službeni list CG, broj 13/2008).

Godišnji Program rada i plan donošenja crnogorskih standarda usvaja Skupština Instituta uz saglasnost Osnivača u skladu sa članom 9 stav 1 tačka 4 Odluke o osnivanju Instituta za standardizaciju Crne Gore (Službeni list RCG, broj 21/2007).

Upravni odbor u okviru svoje nadležnosti predlaže Skupštini na usvajanje Program rada i plan donošenja crnogorskih standarda i daje na saglasnost Skupštini predlog Ugovora o izvođenju na osnovu člana 13 stav 1 tačka 2 Odluke o osnivanju Instituta za standardizaciju Crne Gore (Službeni list RCG, broj 21/2007).

Institut za standardizaciju Crne Gore u okviru svoje djelatnosti realizuje Ugovor o izvođenju, koji se zaključuje između Vlade Crne Gore (Osnivača) i Instituta za svaku poslovnu godinu (Ugovor o izvođenju), a kojim se uređuju prava i obaveze Osnivača i Instituta u vezi sa brojem standarda i srodnih dokumenata, kao i finansijskim sredstvima za tu godinu, a koja se od strane Osnivača obezbjeđuju za rad Instituta shodno članu 4 stav 1 tačka 19 Odluke o osnivanju Instituta za standardizaciju Crne Gore (Službeni list RCG, broj 21/2007). Skupština Instituta daje saglasnost na predlog Ugovora o izvođenju.

Članom 18 Odluke o osnivanju Instituta za standardizaciju Crne Gore (Službeni list RCG, broj 21/2007) predviđeno je da se iz Budžeta RCG Institutu obezbjeđuju sredstva neophodna za:

- sprovođenje Ugovora o izvođenju;
- plaćanje članarine po osnovu članstva u evropskim (CEN, CENELEC) i međunarodnim organizacijama za standardizaciju (ISO, IEC);
- sprovođenje međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije, kao što je predstavljanje u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju.

1. ZNAČAJ I CILJEVI STANDARDIZACIJE

Potreba kontinuiranog razvoja sistema standardizacije u Crnoj Gori definisana je sljedećim dokumentima i odlukama, a koje su od suštinskog značaja za tekuće procese integracije:

- Sporazum o tehničkim preprekama u trgovini Svjetske trgovinske organizacije (STO), koji u Aneksu 3 sadrži Kodeks dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda;
- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji (SSP), koji se članom 77. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori;
- Sporazum CEFTA (Centralnoevropski Sporazum o slobodnoj trgovini), koji se članom 13. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori,
- Kriterijumi evropskih organizacija za standardizaciju koje mora ispuniti nacionalno tijelo za standardizaciju da bi steklo status punopravnog članstva u tim organizacijama (6+3 kriterijuma CEN/CENELEC za punopravno članstvo);

Radi ispunjenja obaveza koje je Crna Gora preuzela gore navedenim dokumentima, kao i brže integracije u međunarodne i evropske tokove, Institut za standardizaciju Crne Gore, kao nacionalno tijelo za standardizaciju, ima obavezu i zadatak da kreira, organizuje i izvrši harmonizaciju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima i srodnim dokumentima, poštujući evropska i međunarodna normativna akta, uključujući Reglativu EU 1025/2012.

Institut za standardizaciju Crne Gore teži da ispuni zahtjeve za punopravno članstvo u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju (ISO, IEC, CEN, CENELEC) i aktivno učestvuje u njihovom radu. Institut, takođe, podstiče saradnju svih zainteresovanih strana i vodeći se principom konsenzusa doprinosi pripremi i donošenju standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom, evropskom i međunarodnom nivou, pri čemu u svom radu primjenjuje načela dobrovoljne standardizacije i ostala načela propisana Kodeksom dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda iz Sporazuma o tehničkim preprekama trgovini STO. Imajući u vidu prethodno navedeno, definisani su opšti ciljevi prema:

1. nacionalnoj politici;
2. zahtjevima za članstvo u međunarodnim i evropskim organizacijama;
3. zainteresovanim stranama i
4. potrebama razvoja unutrašnje organizacije Instituta.

2. PROGRAM RADA I PLAN DONOŠENJA CRNOGORSKIH STANDARDA ZA 2020. GODINU

2.1 Uopšteno

Institut za standardizaciju Crne Gore planirao je donošenje 2.200 crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, poštujući zahtjeve i preporuke međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

Kroz rad stručnih tijela Instituta na pripremi i donošenju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, u 2020. godini nastaviće se saradnja sa organima državne uprave, privrednim, vanprivrednim, naučno-istraživačkim i strukovnim organizacijama, kao i drugim zainteresovanim stranama.

I u 2020. godini Institut će nastaviti da pruža podršku Vladi Crne Gore i organima državne uprave na poslovima usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, a u vezi sa problematikom standardizacije i standarda.

Institut će održavati postojeći status članstva u međunarodnim (ISO, IEC) i evropskim organizacijama za standardizaciju (CEN, CENELEC). To se odnosi kako na obaveze koje proističu iz članstva u pomenutim organizacijama (plaćanje članarine), tako i na učešće predstavnika Instituta u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju. Tokom sljedeće godine Institut planira da nastavi aktivnosti vezane za ispunjavanje kriterijuma za punopravno članstvo u CEN/CENELEC.

U skladu sa premisom transparentnog poslovanja, tokom 2020. godine Institut će nastaviti da ažurno informiše zainteresovanu javnost o aktivnostima u vezi standardizacije i standarda.

2.2 Program rada

Institut za standardizaciju Crne Gore priprema Program rada i plan donošenja crnogorskih standarda za svaku poslovnu godinu i to polazeći od postojećeg stanja, vodeći računa o ciljevima razvoja standardizacije i uzimajući u obzir potrebe zainteresovanih strana. U 2020. godini planira se realizacija aktivnosti koje vode daljem razvoju, jačanju i unapređivanju sistema standardizacije na nacionalnom nivou.

Budući da ove aktivnosti čine koherentan sistem, u cilju njihovog lakšeg definisanja i praćenja, a kasnije i analize ostvarenih rezultata, aktivnosti su grupisane u nekoliko cjelina.

2.2.1 Poslovi standardizacije, prodaje i promocije standarda

Stručna tijela Instituta (tehnički komiteti) prate rad i učestvuju u radu stručnih tijela međunarodnih i/ili evropskih organizacija za standardizaciju. Na ovaj način zainteresovane strane ostvaruju konsenzus u vezi standardizacije na utvrđenom području rada, te će Institut pružiti podršku da bi se obezbijedio kontinuitet rada postojećih stručnih tijela.

Trend prodaje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata ukazuje da se tokom 2020. godine može očekivati prodaja više stotina standarda i srodnih dokumenata.

Institut planira da tokom sljedeće godine organizuje određen broj seminara, samostalno ili u saradnji sa partnerima. Cilj organizacije seminara je promocija standarda u specifičnim oblastima, kao na primjer: zaštita životne sredine, upravljanje rizikom, zaštita zdravlja i bezbjednost na radu i sl.

2.2.2 Informacioni sistem i pružanje informacija

Radi javnosti rada Instituta i pružanja informacija korisnicima, Institut će održavati i ažurirati baze podataka. Putem internet portala Instituta (www.isme.me), ali i putem drugih komunikacionih kanala, javnost će biti informisana o crnogorskim standardima i srodnim dokumentima i standardizaciji uopšte. U skladu sa Zakonom o standardizaciji, informacije o donešenim i povučenim crnogorskim standardima i srodnim dokumentima tokom 2020. godine, biće objavljivane u Službenom listu Crne Gore.

Imajući u vidu da je jedan od kriterijuma za ostvarivanje punopravnog članstva u evropskim organizacijama za standardizaciju CEN/CENELEC postojanje naprednog informacionog sistema (IS) koji može obezbijediti adekvatnu komunikaciju sa IS pomenutih organizacija, Institut će, shodno raspoloživim sredstvima, nastojati da nadogradi i unaprijedi postojeći IS.

2.2.3 Razvoj ljudskih resursa

Zbog specifičnosti poslova u oblasti standardizacije, za koje su neophodna stručna, specijalistička znanja, potrebno je obezbijediti dodatno usavršavanje zaposlenih u Institutu.

Međunarodne i evropske organizacije za standardizaciju povremeno organizuju određene seminare i obuke za predstavnike nacionalnih organizacija za standardizaciju. Ovi projekti se finansiraju iz fondova organizatora, te se očekuje se da će tokom 2020. godine zaposleni u Institutu prisustvovati obukama koje bi se mogle odnositi na:

- Građevinske proizvode;
- Upravljanje rizikom i kvalitetom;
- Bezbjednost hrane;
- Kvalitet vode, kvalitet vazduha;
- Energetsku efikasnost, održivi razvoj i sl.

2.2.4 Međunarodna saradnja

Tokom 2020. godine Institut će nastaviti saradnju sa evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju, kao i saradnju sa nacionalnim institucijama za standardizaciju drugih država (na osnovu potpisanih sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji).

Kao samostalna i neprofitna organizacija za standardizaciju, Institut predstavlja i štiti interese Crne Gore u međunarodnom i evropskom sistemu standardizacije. Jedan od prioriteta je ažurno plaćanje članarina koje proističu iz članstva u ISO, IEC, CEN i CENELEC, kao i aktivno učešće predstavnika Instituta u radu stručnih tijela međunarodnih i/ili evropskih organizacija za standardizaciju.

Institut će nastaviti ugovornu saradnju sa nacionalnim tijelima za standardizaciju iz Velike Britanije (BSI), Njemačke (DIN), Francuske (AFNOR) i Sjedinjenih Američkih Država (ASTM). To će korisnicima standarda i ubuduće pružati mogućnost da preko Instituta ostvare uvid u tekst britanskih, njemačkih, francuskih i/ili američkih standarda, odnosno da nabave navedena dokumenta. Uz to, Institut će nastaviti sa poslovima koji se odnose na obaveze kontaktne tačke za Codex Alimentarius.

Institut će učestvovati na IX Balkanskoj konferenciji o standardizaciji, koja će biti održana 2020. godini. Prva Balkanska konferencija o standardizaciji održana je u Ohridu 2011. godine, a do danas ova konferencija je postala jedinstveno tradicionalno okupljanje predstavnika nacionalnih organizacija za standardizaciju svih balkanskih zemalja kao i predstavnika evropskih organizacija za standardizaciju CEN/CENELEC. Cilj konferencije je razmjena iskustva i ideja, kao i unapređenje saradnje između nacionalnih tijela za standardizaciju iz država regiona.

2.2.5 Poslovi podrške državnoj upravi

Saradnja Instituta sa organima državne uprave je od posebnog značaja. Osim uobičajene saradnje na polju razmjene informacija u vezi sa standardima i standardizacijom, Institut će nastaviti sa donošenjem, objavljivanjem i distribucijom crnogorskih standarda i srodnih dokumenata potrebnih za izradu i implementaciju tehničkog zakonodavstva.

U skladu sa mogućnostima, tokom 2020. godine predstavnici Instituta učestvovali će u radu radnih grupa koje osnivaju organi državne uprave, a čiji rad se odnosi na oblast standardizacije. Takođe, predstavnici Instituta će učestvovati u prezentaciji postojećeg stanja i ostvarenog napretka u oblasti standardizacije na sastancima vezanim za proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

U skladu sa dosadašnjom praksom, tokom 2. kvartala 2020. godine, Institut će ponuditi svim ministarstvima da dostave Institutu spiskove standarda koji su im neophodni kao podrška u postupku donošenja zakonodavstva iz njihove nadležnosti, a u cilju uključivanja tih standarda u program rada i plan donošenja crnogorskih standarda za 2021. godinu.

2.2.6 Saradnja sa drugim institucijama

Jedan od oblika saradnje je uključivanje privrednih i vanprivrednih subjekata, naučno-istraživačkih institucija, granskih, strukovnih i udruženja potrošača i drugih zainteresovanih strana u članstvo Instituta, kao i njihovih predstavnika u rad stručnih tijela Instituta. Posebno je značajno ostvariti saradnju na projektima edukacije i podizanja nivoa znanja zainteresovanih strana o značaju i ulozi standardizacije i standarda, kao i na informisanju o načinu, mogućnostima i benefitima koji proizilaze iz njihovog uključivanja u članstvo i rad Instituta.

U skladu sa Ugovorom o saradnji, koji je u novembru 2008. godine Institut potpisao sa Akreditacionim tijelom Crne Gore, Zavodom za metrologiju Crne Gore, Privrednom komorom Crne Gore i Centrom za kvalitet, težiće se intenziviranju saradnje ovih institucija u organizovanju i izvođenju specijalističkih obuka i seminara.

2.2.7 Projekti tehničke pomoći

Shodno dosadašnjoj praksi, tokom 2020. godine očekuje se izvođenje određenog broja obuka i radionica za predstavnike nacionalnih organizacija za standardizaciju, koje će organizovati međunarodne i evropske organizacije za standardizaciju. U skladu sa potrebama i mogućnostima, predstavnici Instituta će uzeti učešće u ovim dešavanjima. Paralelno sa tim, Institut će učestvovati u planiranju i izvođenju drugih projekata tehničke pomoći namijenjenih daljem jačanju administrativnih kapaciteta Instituta i sistema standardizacije u Crnoj Gori.

2.3 Plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata

Plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata predstavlja sintezu pojedinačnih planova donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2020. godinu.

Priprema, donošenje i razvoj crnogorskih standarda i srodnih dokumenata je jedna od osnovnih djelatnosti Instituta za standardizaciju Crne Gore. Crnogorski standardi i srodni dokumenti donose se u skladu sa procedurom i pravilima definisanim internim pravilima standardizacije (IPS), koja su usaglašena sa preporukama i zahtjevima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

Uzimajući u obzir raspoložive kapacitete, kao i planirana sredstva za rad Instituta, tokom 2020. godine Institut može donijeti najviše oko 2.200 crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Od toga, 1.650 standarda pripada opštoj standardizaciji, dok je 550 standarda iz oblasti elektrotehnike (uključujući oblasti telekomunikacija i informacionih tehnologija). Ovo se odnosi na donošenje nacionalnih dokumenata koji će biti identični sa odgovarajućim evropskim i međunarodnim standardima i srodnim dokumentima, a u skladu sa prioritetima crnogorske privrede i društva (uključujući potrebe i zahtjeve zainteresovanih strana i korisnika).

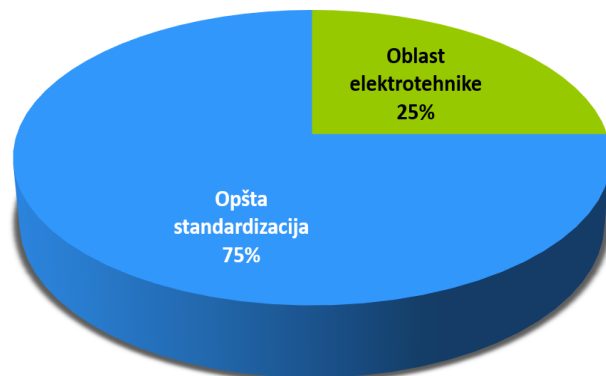
Prilikom utvrđivanja plana donošenja standarda po pojedinim oblastima standardizacije prioritet su harmonizovani evropski standardi, tj. standardima koji prate direktive „novog pristupa“ i regulative EU.

U planu je donošenje standarda i srodnih dokumenata po pojedinim užim oblastima standardizacije, a oblasti su definisane u skladu sa podjelom koje utvrđuju evropske organizacije za standardizaciju CEN/CENELEC.

To su sljedeće oblasti:

1. Metalni materijali;
2. Nemetalni materijali;
3. Hemija, hemijska tehnologija i prehrambeni proizvodi;
4. Građevinarstvo;
5. Mašinstvo;
6. Saobraćaj, sredstva i uređaji za skladištenje i transport;
7. Zdravlje, zaštita okoline i medicinska oprema;
8. Proizvodi za domaćinstvo i razonodu;
9. Opšti standardi i usluge;
10. Elektroenergetika;
11. Elektronika;
12. Telekomunikacije i IT.

Konačnu strukturu standarda i srodnih dokumenata po užim oblastima standardizacije, kao i metod njihovog donošenja definisaće stručna tijela Instituta (tehnički komiteti) na osnovu prioriteta i zahtjeva zainteresovanih strana uključenih u njihov rad.

Plan i program rada Instituta za 2020. godinu predviđa i aktivnosti preispitivanja ranije donešenih standarda i srodnih dokumenata. To podrazumijeva da će se uporedo sa donošenjem novih crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, raditi i na prespitanju već donešenih standarda, kako je prikazano sljedećom tabelom.

Tabela 1 – Preispitivanje crnogorskih standarda za period 2020-2022. godine

Godina	Broj MEST za preispitivanje
2020.	1.921
2021.	2.014
2022.	2.071